

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра соціально-економічної географії і регіонаознавства
імені Костянтина Немця

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

геології, географії, рекреації і

туризму

Віліна ПЕРЕСАДЬКО

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГЕОГРАФІЯ АПК»

рівень вищої освіти другий (магістерський)
галузь знань 10 Природничі науки
спеціальність 106 Географія
світня програма Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток
вид дисципліни за вибором
факультет геології, географії, рекреації і туризму

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму
26 серпня 2024 року, протокол № 8

2

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: канд. геогр. наук, доцент Юрій КАНДИБА

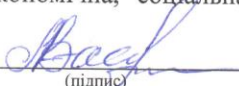
Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства імені Костянтина Немця
26 серпня 2024 року, протокол № 9

Завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства імені Костянтина Немця

(підпис) Людмила НСМЕЦЬ

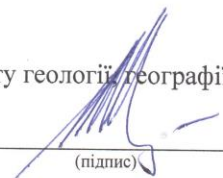
Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»

Гарант освітньо-професійної програми «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»

(підпис) Людмила КЛЮЧКО

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму
26 серпня 2024 року, протокол від № 7

Голова науково-методичної комісії факультету геології, географії, рекреації і туризму

(підпис) Олександр ЖЕМЕРОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Географія АПК» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

магістра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності **106 Географія**

освітньої програми **Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток**

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – вивчення особливостей і закономірностей формування та функціонування агропромислових комплексів як територіальних структур сучасного господарства.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- розкрити теоретико-методичні основи функціонування АПК;
- охарактеризувати основні чинники територіальної організації АПК;
- визначити особливості територіальної організації основних сфер АПК;
- розкрити сутність та механізм функціонування агропродовольчого ринку;
- розкрити сутність продовольчої безпеки;
- охарактеризувати агропромислові зони та райони України;
- охарактеризувати розвиток малого підприємництва в агробізнесі України;
- охарактеризувати товарні ринки основних видів продовольчої продукції в Україні та світі.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
6 год.	2 год.
Практичні, семінарські заняття	
30 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
84 год.	110 год.
Індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання:

Знання:

- сутність АПК, їх типізацію за різними ознаками;
- зміст, види, форми агропромислової інтеграції;
- елементи функціонально-компонентної, функціонально-територіальної та організаційно-управлінської структури АПК;
- види функціональних зв'язків АПК;
- зміст основних методів агропромислових досліджень;
- зміст чинників територіальної організації АПК;
- особливості територіальної організації основних сфер АПК;
- механізм функціонування та структуру агропродовольчого ринку;
- елементи ринкової інфраструктури агропродовольчого ринку;
- зміст і основні загрози продовольчій безпеці;
- зональні, локальні та азональні елементи територіальної структури АПК України;
- географію малого підприємництва в агробізнесовій діяльності України;
- сучасні риси світового ринку сільськогосподарської сировини та продовольства, географію основних продовольчих товарних ринків світу.

Уміння і навички:

- використовувати методики та методи дослідження АПК різних ієрархічних рівнів;
- виділяти й аналізувати різноманітні групи чинників формування і розвитку АПК;
- визначати елементи територіальної структури АПК;
- проводити економіко-географічні дослідження продовольчих товарних ринків;
- оцінювати рівень продовольчої безпеки регіонів і країн.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методичні основи дослідження АПК

ТЕМА 1. Структура та функціональні зв'язки АПК

Сутність функціональної структури АПК. Компонентна структура АПК. Компоненти АПК: сільськогосподарське виробництво; виробництво засобів виробництва; переробна промисловість; виробнича інфраструктура; ринкова інфраструктура; соціальна інфраструктура; наука і підготовка кадрів. Спеціалізовані агропромислові підкомплекси.

Територіальна структура АПК. Зональні елементи територіальної структури АПК: інтегральні та спеціалізовані зони та райони. Азональні приміські АПК. Регіональні елементи територіальної структури АПК. Локальні елементи територіальної структури АПК: агропромислові вузол, центр і пункт. Продовольчі кластери.

Організаційно-управлінська структура АПК. Організаційні форми підприємств в АПК. Рівні управлінської структури АПК, їх основні функції.

Значення функціональних зв'язків АПК. Зовнішні зв'язки АПК, їх структура. Внутрішні зв'язки АПК, їх структура: виробничі (технологіко-економічні, з комбінування і кооперування, транспортно-економічні, матеріально-технічні, оперативно-управлінські), соціально-економічні (трудові, культурно-побутові, реалізаційні), природно-економічні (ресурсні, екологічні). Поділ агропромислових зв'язків за масштабом та часовою ознакою.

ТЕМА 2. Агропромислова інтеграція. Типізація АПТК

Сутність агропромислової інтеграції. Горизонтальна агропромислова інтеграція. Вертикальна агропромислова інтеграція. Агропромисловий цикл виробництва. Стадії агропромислового циклу виробництва. Аспекти агропромислової інтеграції: виробничо-технологічний, соціальний, організаційно-управлінський та екологічний. Господарські форми агропромислової інтеграції: агропромислове підприємство, агропромислова фірма, агропромислове об'єднання, агропромисловий комбінат.

Територіальна організація АПК. Сутність агропромислового територіального комплексу (АПТК). Сутність і структура продовольчих і непродовольчих АПТК. Ознаки типізації АПТК: за масштабом території, її економічним та політико-адміністративним рангом (регіональні і локальні); за характером поєднання умов і факторів функціонування і розвитку (зональні і приміські); за спеціалізацією агропромислової діяльності (виробничі, виробничо-торгові, виробничо-наукові); за споживчими якостями кінцевої продукції (продовольчі і непродовольчі); за формою власності; за територіальною композицією.

ТЕМА 3. Умови і фактори територіальної організації агропромислового виробництва

Природно-географічні фактори розвитку АПК. Природні умови і ресурси. Агрокліматичні ресурси. Форми рельєфу. Сільськогосподарські типи земель. Природна родючість землі. Земельний кадастр. Економічна родючість землі. Механізм врахування природних умов і ресурсів при розміщенні агропромислового виробництва. Механізм впливу природних умов і ресурсів на витрати і прибуток в агропромисловому виробництві.

Суспільно-географічні фактори розвитку АПК. Рівень соціально-економічного розвитку. Науково-технічний прогрес. Розміщення населення, характер його розселення, рівень використання трудових ресурсів. Розвиток транспорту, транспортно-географічне положення. Економічна політика держави. Нормативно-правова база розвитку агропромислового виробництва.

Шляхи оптимізації функціональної структури АПК на основі раціонального використання природно- та суспільно-географічного потенціалу розвитку агропромислового виробництва.

ТЕМА 4. Агропродовольчий ринок

Поняття агробізнесу. Сутність агропродовольчого ринку. Особливості агропродовольчого ринку. Функції агропродовольчого ринку. Недоліки і переваги функціонування агропродовольчого ринку. Регіональний агропродовольчий ринок. Локальний агропродовольчий ринок.

Попит на агропродовольчому ринку. Пропозиція на агропродовольчому ринку. Товаровиробники на агропродовольчому ринку. Конкуренція на агропродовольчому ринку. Кон'юнктура агропродовольчого ринку. Фактори кон'юнктури агропродовольчого ринку.

Функціональна структура агропродовольчого ринку. Компонентна структура агропродовольчого ринку. Товарні продовольчі ринки. Об'єкти ринкової інфраструктури. Територіальна структура агропродовольчого ринку. Елементи територіальної структури агропродовольчого ринку.

Агропродовольчий маркетинг. Основні елементи агропродовольчого маркетингу. Функції агропродовольчого маркетингу.

Сутність продовольчої безпеки. Стратегія продовольчої безпеки. Зовнішні загрози продовольчій безпеці. Внутрішні загрози продовольчій безпеці. Продовольча доступність. Індикатори стану продовольчої доступності. Споживання продовольства. Купівельна спроможність населення щодо продуктів харчування. Критерії продовольчої безпеки. Рівні продовольчої безпеки.

Розділ 2. Територіальна організація галузей АПК України і світу

ТЕМА 1. Агропромислове районування України

Сутність агропромислового районування. Концепція агропромислового районування України. Принципи агропромислового районування. Критерії агропромислового районування. Показники агропромислового районування. Агропромислова зона. Агропромисловий район.

Соціально-економічна характеристика агропромислових зон України: Поліської, Лісостепової, Степової, Гірської Кримсько-Карпатської, Субтропічної за такою схемою: соціально-економічне значення; спеціалізація; агропромислова оцінка природних умов і ресурсів; суспільно-географічні передумови формування та розвитку; характеристика сировинної сфери (розміщення і спеціалізація сільськогосподарського виробництва, зональні виробничо-територіальні типи господарств); галузі та центри переробної промисловості; інфраструктурне

забезпечення; агропромислові райони, агропромислові вузли та центри; проблеми та перспективи розвитку.

Азональні агропромислові утворення. Приміські АПК України. Фактори формування приміських АПК. Модель приміського АПК.

ТЕМА 2. Мале підприємництво в агробізнесі України

Особисті селянські господарства в Україні. Функції особистих селянських господарств. Фактори та особливості розвитку особистих селянських господарств. Класифікація особистих селянських господарств за рівнями спеціалізації, товарності виробництва, масштаби території. Позитивні та негативні риси функціонування особистих селянських господарств. Землезабезпеченість особистих селянських господарств. Рівень виробництва товарної продукції в особистих селянських господарствах. Сучасні риси та проблеми розвитку особистих селянських господарств.

Селянські (фермерські) господарства в Україні. Правові ознаки фермерства в Україні та світі. Чинники розміщення фермерських господарств. Землекористування та землезабезпечення фермерських господарств. Працебезпеченість фермерських господарств. Матеріально-технічне забезпечення фермерських господарств. Спеціалізація фермерських господарств. Регіональні відміни. Рівень виробництва товарної продукції у фермерських господарствах. Проблеми та перспективи розвитку фермерських господарств в Україні. Асоціація фермерів та приватних землевласників України.

Малі підприємства в сільському господарстві та харчовій промисловості. Фондозабезпеченість малих підприємств у сільському господарстві та харчовій промисловості. Промислово-виробничий персонал малих підприємств в сільському господарстві та харчовій промисловості. Рівень виробництва товарної продукції. Регіональні відміни. Проблеми та перспективи розвитку і розміщення малих підприємств у регіонах України.

ТЕМА 3. Світовий ринок сільськогосподарської сировини та продовольства

Поняття світового ринку сільськогосподарської сировини та продовольства. Структура світового ринку сільськогосподарської сировини та продовольства. Функції світового ринку сільськогосподарської сировини та продовольства. Значення світового ринку сільськогосподарської сировини та продовольства. Сучасні тенденції на світовому ринку сільськогосподарської сировини та продовольства.

Світовий ринок зерна. Світовий ринок цукру. Світовий ринок м'ясопродукції. Світовий ринок молокопродукції. Світовий ринок насіння соняшника та олії. Місце України на світових продовольчих товарних ринках.

Міжнародне співробітництво у сфері виробництва сільськогосподарської сировини та продовольства. Продовольча та сільськогосподарська організація (ФАО).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретико-методичні основи дослідження АПК												
Тема 1. Структура та функціональні зв'язки АПК	14	2				12	16	1				15
Тема 2. Агропромислова інтеграція. Типізація АПТК	18		6			12	18		2			16
Тема 3. Умови і фактори територіальної	16		4			12	15					15

організації агропромислового виробництва												
Тема 4. Агропродовольчий ринок	18	2	4			12	19	1	2			16
<i>Разом за розділом 1</i>	<i>66</i>	<i>4</i>	<i>14</i>			<i>48</i>	<i>68</i>	<i>2</i>	<i>4</i>			<i>62</i>
Розділ 2. Територіальна організація галузей АПК України і світу												
Тема 1. Агропромислове районування України	18		6			12	18		2			16
Тема 2. Мале підприємництво в агробізнесі України	16		4			12	16					16
Тема 3. Світовий ринок сільськогосподарської сировини та продовольства	20	2	6			12	18		2			16
<i>Разом за розділом 2</i>	<i>54</i>	<i>2</i>	<i>16</i>			<i>36</i>	<i>52</i>		<i>4</i>			<i>48</i>
Усього годин	120	6	30			84	120	2	8			110

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Визначення спеціалізації агропромислового виробництва	6	2
2.	Чинники територіальної організації агропромислового виробництва	4	
3.	Регіональна продовольча безпека	4	2
4.	Агропромислові територіальні комплекси України	6	2
5.	Фермерські господарства та особисті селянські господарства в агробізнесі України	4	
6.	Світовий ринок окремих видів сільськогосподарської продукції	6	2
	<i>Разом</i>	30	8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Опрацювання літературних джерел за темою «Структура та функціональні зв'язки АПК»	12	15
2.	Опрацювання матеріалу за темою «Агропромислова інтеграція», підготовка до практичної роботи	12	16
3.	Вивчення особливостей ринку землі та майнових відносин у галузях АПК	12	15
4.	Опрацювання матеріалу за темою «Продовольча безпека», підготовка до практичної роботи	12	16
5.	Визначення ролі сільського господарства у відродженні українського села, підготовка до практичної роботи	12	16
6.	Вивчення впливу глобалізації на розвиток галузей АПК	12	16
7.	Вивчення особливостей світового ринку сільськогосподарської продукції, підготовка до практичної роботи	12	16
	<i>Разом</i>	84	110

6. Індивідуальні завдання

Програмою не передбачені.

7. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький.

Заняття проходять дистанційно на платформі Zoom.

8. Методи контролю

Усне експрес-опитування, виконання практичних робіт, контрольна робота, екзамен.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1				Розділ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	15	-	60	40	100
	8	8	8	8	5	8					

T2, T3, T4, T5, T6, T7 – практичні роботи

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Практичні роботи № 1, 2, 3, 4, 6 – 8 балів: *0 балів* – робота не виконана; *2 бали* – виконана частково, у тезовій формі, знання фрагментарні і поверхові; *4 бали* – завдання виконані частково, містять суттєві помилки, знання поверхові, висновки не аргументовані; *6 балів* – завдання виконані повністю, містять несуттєві недоліки, рівень знань достатній; *8 балів* – захист роботи на високому рівні.

Практична робота 5 – 5 балів: *0 балів* – робота не виконана; *1 бал* – виконана частково, у тезовій формі, знання фрагментарні і поверхові; *2 бали* – завдання виконані частково, містять суттєві помилки, знання поверхові, висновки не аргументовані; *4 бали* – завдання виконані повністю, містять несуттєві недоліки, рівень знань достатній; *5 балів* – захист роботи на високому рівні.

Контрольна робота – 15 балів:

- тестові завдання – 7 балів;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 8 балів:

0 балів – відповідь відсутня;

1-2 бали – відповідь містить уривчасті відомості, подано неправильну трактовку географічних процесів, студент припустився грубих помилок;

3-5 балів – відповідь неповна, містить суттєві помилки, не простежуються уміння пояснювати географічні процеси;

6-7 балів – відповідь повна, проте недостатньо аргументована;

8 балів – відповідь повна, логічно побудована, аргументована, продемонстровано глибокі знання і розуміння географічних процесів.

Екзамен – 40 балів:

- тестові завдання – 12 балів;
- завдання на встановлення відповідності – 8 балів;
- задача – 8 балів;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 12 балів;

0 балів – відповідь відсутня;

1-3 бали – відповідь містить уривчасті відомості, подано неправильну трактовку географічних процесів, студент припустився грубих помилок;

4-6 балів – відповідь неповна, містить суттєві помилки, не простежуються уміння пояснювати географічні процеси;

7-9 балів – відповідь повна, проте недостатньо аргументована;

10-11 балів – відповідь повна, аргументована, продемонстровано глибокі знання і розуміння географічних процесів, можливе порушення логіки побудови відповіді, наявність кількох несуттєвих недоліків;

8 балів – відповідь повна, логічно побудована, аргументована, продемонстровано глибокі знання і розуміння географічних процесів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Аграрна реформа в Україні / [П.І. Гайдуцький, П.Т. Саблук, Ю.О. Лупенко та ін.]; за ред. П.І. Гайдуцького. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 424 с.
2. Аграрний сектор України на шляху до Євроінтеграції: монографія / за ред. О.М. Бородіна. – Ужгород: ІВА, 2006. – 496 с.
3. Аграрна економіка: Підручник / Д.К. Семенда, О.І. Здоровцов, П.С. Котик, О.О. Школьний, О.Л. Бурляй, М.А. Коротєєв, Л.Ф. Бурик, А.П. Бурляй, А.І. Кисіль, К.Г. Гайдай: За ред. Д.К. Семенди та О.І. Здоровцова. – Умань, 2005. – 318 с.
4. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропродовольчого комплексу: навч.-метод. посіб. К.: КНЕУ, 2010.
5. Балабанов Г.В., Кобзєв О.М., Семенченко Г.В. Трансформація структури сільськогосподарського виробництва України: регіональний аспект. – К., 2000.
6. Васьківська К.В. Функціонування сільськогосподарських підприємств у контексті розвитку сільських територій: наукові основи, стан і перспективи: монографія / К.В. Васьківська, І.В. Сембай. – Л.: ПАІС. 2009. – 196 с.
7. Гладич Б.Б. Аграрний ринок. – Тернопіль, 2002.
8. Губені Ю. Основи підприємництва та агробізнесу. Навч. посібник. – Львів: Укр. технології, 2002. – 256 с.
9. Економіка й організація сільськогосподарського виробництва: навч. посіб. / С.В. Писаренко, О.С. Михайлова, Л.М. Болдирєва, Л.М. Назарук. – Полтава: РВВ ПДАА, 2010.
10. Заячук М.Д. Геопросторова організація фермерського укладу України: монографія. – Чернівці: Букрек, 2015.
11. Лисецький А.С. Продовольча безпека України: теорія, методологія, емпіричний аналіз. – К.: Оріяни, 2005.

12. Лопатинський Ю. Трансформація аграрного сектора: інституціональні засади / Ю. Лопатинський. – Чернівці: Рута, 2006. – 344 с.
13. Мезенцева Н.І. Географія аграрно-промислового комплексу / Н.І. Мезенцева, О.М. Трусій: навч.-метод. посіб. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2016. – 92 с.
14. Мезенцева Н.І. Інвестиційна діяльність в агропродовольчому виробництві України: регіональні аспекти: монографія / Н.І. Мезенцева, І.М. Мороз. – К.: Обрії, 2011.
15. Основи аграрного підприємництва / За ред. М.Й. Маліка. – К.: ІАЕ, 2000. – 582 с.
16. Основи аграрної економіки / за ред. В. Галушка і Г. Хуленбука. – К.: Вища освіта, 2003. – 339 с.
17. Пістун М.Д., Гуцал В.О., Провотар Н.І. Географія агропромислових комплексів. – К., 1997.
18. Продовольчий комплекс України: стан і перспективи розвитку / А.О. Коваленко та ін.; за ред. Л.В. Дейнеко. – К.: Науковий світ, 2006.
19. Семенов В.Ф., Сіваченко І.Ю., Федоряка В.П. Загальний курс агробізнесу. – К, 2000.
20. Ситник В.П. Трансформація АПК України в ринкові умови. – К.: ІАЕ УААН, 2002.
21. Сільськогосподарський сектор України на рубежі тисячоліть [у 2 т.] / [упор. Л.О. Шепотько та ін.]. – К.: Ін-т економіки НАНУ, 2000. Т. 1. – 2000. – 396 с.
22. Трегобчук В.М. Продовольча безпека в контексті національної безпеки держави. – К.: ІЕ НАНУ, 1999.
23. Хорунжий М.Й. Організація агропромислових комплексів. – К., 2001.
24. Черевко Г.В. Державне регулювання економіки в АПК: навч. посібник / Г.В. Черевко. – К.: Знання, 2006. – 339 с.
25. Шубравська О.В. Сталий розвиток агропродовольчої системи України. – К.: ІЕ НАНУ, 2002.
26. Щекевич О.С. Формування пріоритетів та розвиток аграрної політики України: монографія. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009.
27. Яворська Т.І. Малий бізнес у сільському господарстві: теорія і практика: монографія. – К.: ННЦ ІАЕ, 2012.

Допоміжна література

1. Балабанов Г.В. Продовольчий ринок України та суть геомаркетингового підходу до його дослідження // Укр. геогр. журн., 1998. – № 4. – С. 8–13.
2. Борщевський П. Продовольча безпека країни: стан та тенденції / П. Борщевський, Л. Дейнеко // Розбудова держави. – К., 2000. – № 1–6. – С. 66–73.
3. Гайдуцький П.І. Формування та розвиток аграрного ринку // Економіка АПК. – К.: ННЦ ІАЕ, 2004. – № 3. – С. 4–15.
4. Добровольська Н.В., Костріков С.В. Формування екологічно збалансованого землеробства Харківської області: суспільно-географічний підхід. – Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. – 276 с.
5. Канівський П.К. Спеціалізація сільськогосподарських підприємств: монографія / П.К. Канівський. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 348 с.
6. Коваленко Ю.С. Наукові засади та основні тенденції формування аграрного ринку в Україні // Економіка АПК. – К.: ННЦ ІАЕ, 2004. – № 3. – С. 19–28.
7. Кучер О. Земельний фонд як об'єкт державного управління // Економіка України, 2000. – № 1. – С. 59–64.
8. Мезенцева Н.І. Оцінка продовольчої доступності в регіонах України // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Географія. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2008. – Вип. 55. – С. 30–33.
9. Мезенцева Н.І. Територіальна диференціація інвестиційної діяльності в сільському господарстві України // Економічна та соціальна географія. – К., Обрії, 2010. – Вип. 60. – С. 226–232.
10. Мезенцева Н.І. Фермерські господарства в Україні: суспільно-географічні аспекти розміщення та розвитку / Н.І. Мезенцева, К.В. Мезенцев // Географія. Економіка, Екологія. Туризм: регіональні студії. – Ніжин, 2009. – Вип. 3. – С. 93–101.

11. Ранця І.І. Територіальна організація агробізнесу регіону (на матеріалах Львівської області). Автореф. дис... канд. геогр. наук: 11.00.02 – економічна і соціальна географія. – Львів: Львів. нац. ун-т ім. І.Франка, 2005. – 20 с.
12. Слав'юк Р.А. Асоційовані форми аграрного бізнесу: особливості утворення, практика функціонування, перспективи регулювання. – Луцьк: Вежа, 2000. – 322 с.
13. Сонько С.П. Територіальна організація сільського господарства та стійкий розвиток – шлях до нової парадигми / Ринкова трансформація економіки АПК: кол. монографія / За ред. акад. УААН П.Т. Саблука, В.Я. Амбросова, Г.Є. Мазнева. Ч.4. – Київ: ІАЄ, 2002. – С. 212-216.
28. Сухий П.О. Агропродовольчий комплекс Західноукраїнського регіону: монографія / П.О. Сухий. – Чернівці, Рута, 2008. – 400 с.
14. Сухий П.О. Проблеми та перспективи розвитку агропродовольчого комплексу у зв'язку із вступом України до СОТ / П.О. Сухий, М.Д. Заячук, Т.Д. Некрасова // Наукові записки ТНПУ. Сер. Географія. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ, 2008. – № 2. Вип. 24.
15. Сухий П.О. Формування та розвиток агропродовольчого комплексу Західноукраїнського регіону (суспільно-географічний аналіз). Автореф. дис... докт. геогр. наук: 11.00.02 – економічна і соціальна географія. – К., 2009. – 40 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Агробізнес-кур`єр: всеукраїнська аграрна газета. – Режим доступу: <http://www.agrobiz.com.ua/>
2. Агробізнес сьогодні. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/>
3. Агробізнес: Український агропортал. – Режим доступу: <http://www.agrobiznes.com.ua/>
4. Інститут аграрної економіки. – Режим доступу: <http://www.iae.kiev.ua>
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Офіційний сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>